

OZNÁMENIE KOMISIE

Usmernenia k rámcom spolupráce v oblasti investícií do projektov týkajúcich sa energie z obnoviteľných zdrojov na mori

(C/2024/4277)

Obsah

	<i>Strana</i>
I. ÚVOD	2
I.a. Politika EÚ a nariadenie o TEN-E	2
I.b. Prečo sú potrebné rámce spolupráce v oblasti investícií	2
I.c. Rozsah pôsobnosti tohto usmernenia	3
II. VÝPOČTY NÁKLADOV A PRÍNOSOV PRE MORSKÉ OBLASTI	4
II.a. Analýza nákladov a prínosov pre morskú oblasť ako základ pre rozdelenie nákladov	4
i) Scenáre a analýzy citlivosti	5
ii) Kontrafaktuálny scenár	5
iii) Referenčná sústava	6
iv) Usporiadanie ponukovej oblasti	6
v) Posilnenia na pevnine	6
vi) Modelovanie nákladov a prínosov	6
vii) Časové a geografické podrobnosti	7
viii) Výsledky analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť	7
II.b. Nezáväzná cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti	7
i) Náklady, ktoré sa majú zahrnúť do cezhraničného rozdelenia nákladov v morskej oblasti	7
ii) Prahová hodnota významnosti pre čistých pozitívnych príjemcov	8
iii) Výsledky cezhraničného rozdelenia nákladov v morskej oblasti	8
III. ODPORÚČANIA PRE POSÚDENIE KONKRÉTNÉHO PROJEKTU	8
III.a. Analýza nákladov a prínosov konkrétneho projektu	8
i) Proces vypracovania analýzy nákladov a prínosov konkrétneho projektu	8
ii) Scenáre a analýzy citlivosti pre analýzy nákladov a prínosov konkrétnych projektov	9
iii) Kontrafaktuálne scenáre pre analýzy nákladov a prínosov konkrétnych projektov	9
iv) Usporiadanie ponukovej oblasti	10
III.b. Cezhraničné rozdelenie nákladov na konkrétne projekty	10
i) Prahová hodnota významnosti pre čistých pozitívnych príjemcov	10
ii) Príspevky nehostiteľských členských štátov	10
III.c. Iné nástroje okrem cezhraničného rozdelenia nákladov na konkrétne projekty	11
i) Nástroje na uľahčenie plného využívania cezhraničného rozdelenia nákladov na konkrétne projekty v prípade projektov prenosu	11
ii) Nástroje na pokrytie pretrvávajúcej medzery vo financovaní	12

I. ÚVOD

I.a. Politika EÚ a nariadenie o TEN-E

Základom plánu Komisie REPowerEU na rýchle zníženie závislosti EÚ od ruských fosílnych palív je urýchlenie energetickej transformácie a spojenie síl s cieľom dosiahnuť odolnejší energetický systém⁽¹⁾. V plnom súlade s uvedenou skutočnosťou EÚ revidovala smernicu o energii z obnoviteľných zdrojov⁽²⁾ a zvýšila celkový cieľ Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na minimálne 42,5 % do roku 2030. Pri podpore týchto cieľov budú zohrávať kľúčovú úlohu obnoviteľné zdroje energie na mori. Výrazne prispievajú k dosiahnutiu cieľov EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, sú pripravené stať sa hlavným pilierom budúceho energetického mixu a sú potrebné na prechod na plne dekarbonizovaný elektroenergetický systém do roku 2040⁽³⁾. Obnoviteľné zdroje energie na mori takisto zvýšia domácu výrobu energie v EÚ, čím sa zníži jej závislosť od fosílnych palív. Zabezpečia konkurencieschopné ceny elektrickej energie, ako už ukázali nedávne výsledky aukcií, podporia konkurencieschopnosť európskeho priemyslu a prispievajú k prijateľným cenám pre spotrebiteľov. Vďaka dodávateľskému reťazcu, ktorý je dnes prevažne domáci, a rastúcemu dopytu vytvoria nové príležitosti na vytvorenie vysokokvalitných pracovných miest a riešenie výziev súvisiacich s miestnou nezamestnanosťou v EÚ.

Prvý výsledok nariadenia o TEN-E (EÚ) 2022/869 bol dosiahnutý v roku 2023, keď sa členské štáty regionálne dohodli na kumulatívnych cieľoch na mori na úrovni približne 111 GW do roku 2030 a 317 GW do roku 2050⁽⁴⁾, čo predstavuje výrazný nárast oproti 19,38 GW inštalovaného výkonu v EÚ v tom istom roku – 2023. Prínosy obrovských výrobných kapacít, ktoré sa majú nainštalovať, pravdepodobne presiahnu hranice členských štátov, v ktorých sa projekty fyzicky realizujú. Preto budú potrebné nové cezhraničné projekty, najmä hybridné spojovacie vedenia – prenosové vedenia, ktoré spájajú obnoviteľné zdroje energie na mori a prepájajú členské štáty. To bol jeden zo záverov prvého vydania plánov rozvoja siete na mori, ktoré ENTSO pre elektrinu vypracovala a zverejnila pre každú z piatich morských oblastí EÚ v januári 2024, čo je druhý výstup TEN-E, ktorý vychádza z regionálnych dohôd členských štátov. Konkrétne infraštruktúrne projekty, ktoré sú v súlade s potrebami identifikovanými v plánoch rozvoja siete na mori, sa potom môžu zväziť v rámci desaťročných plánov rozvoja siete a premietnuť do národných energetických a klimatických plánov (NEKP). Treťou po sebe nasledujúcou požiadavkou v nariadení TEN-E je, aby Komisia vypracovala usmernenia týkajúce sa analýz nákladov a prínosov a cezhraničného rozdelenia nákladov na vypracovanie plánov rozvoja siete na mori pre každú morskú oblasť, ktorou sa zaoberá tento dokument. Napokon, v nariadení o TEN-E sa ENTSO pre elektrinu nariaďuje predložiť výsledky uplatňovania tohto usmernenia po prvýkrát do 24. júna 2025. Regionálne dohody, plány rozvoja siete na mori a výsledky uplatňovania usmernenia o rozdelení nákladov sa majú následne aktualizovať každé dva roky. V niektorých oblastiach, ktorými sa zaoberá toto usmernenie o rozdelení nákladov, si úplné uplatňovanie jeho zásad môže vyžadovať zmenu plánov rozvoja siete na mori. Prvá verzia žiadosti o rozdelenie nákladov, ktorú má vykonať ENTSO pre elektrinu, si preto môže vyžadovať určité zjednodušenia.

I.b. Prečo sú potrebné rámce spolupráce v oblasti investícií

Potreba cezhraničného rozdelenia nákladov na vypracovanie plánov rozvoja siete na mori vyplýva z niekoľkých **osobitostí špecifických pre projekty na mori**, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť.

Po prvé, vyžadujú si značnú mieru zapojenia členských štátov do realizácie projektu v ich morskom priestore vzhľadom na ich veľkosť, prítomnosť iných činností na mori a možné cezhraničné vplyvy. Členské štáty sa zapájajú do rozvoja obnoviteľných zdrojov energie na mori vypracovaním predbežných štúdií o povrchu morského dna a morského prostredia, strategických environmentálnych hodnotení, námornom priestorovom plánovaní s výberom vhodných oblastí, aukcií obnoviteľných zdrojov, prenájmu morského dna a stanovením politických cieľov pre obnoviteľné zdroje energie na mori. Keďže opatrenia jedného členského štátu môžu mať vplyv na jeho susedné štáty, medzivládna spolupráca je nevyhnutná. To si vyžaduje silnú regionálnu spoluprácu medzi členskými štátmi v rôznych fázach zavádzania obnoviteľných zdrojov energie na mori vrátane rozdelenia nákladov a prínosov.

Po druhé, regionálne dohody členských štátov o približne 317 GW do roku 2050 sú ambiciózne, realistické a potrebné na dekarbonizáciu európskeho energetického odvetvia do roku 2040. Obsahujú rozdelenie podľa členských štátov, ktoré znázorňuje, ako dosiahnuť kombinované ciele. **Časť takýchto národných rozdelení regionálnych cieľov však môže byť nerealizovateľná, ak sa nezabezpečia základné podmienky.** Tie sa vytvárajú zabezpečením toho, aby potenciál obnoviteľných zdrojov na mori podporovaný politickými cieľmi mohol účinne pokryť dopyt v rámci regiónu, a to na vnútroštátnej úrovni (dodávka elektrickej energie pre tradičný, elektrifikovaný a nový dopyt), cezhraničnej úrovni (obchod s elektrickou energiou prostredníctvom hybridov a spojovacích vedení na pevnine) a pri premene na iné nosiče energie (power-to-X, ako je vodík a amoniak, na domáce použitie alebo na vývoz).

⁽¹⁾ https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/actions-and-measures-energy-prices/repowerEU-2-years_en?prefLang=sk.

⁽²⁾ Smernica (EÚ) 2023/2413.

⁽³⁾ COM(2024) 63 final.

⁽⁴⁾ https://energy.ec.europa.eu/news/member-states-agree-new-ambition-expanding-offshore-renewable-energy-2023-01-19_en?prefLang=sk.

Niektoré z týchto oblastí by sa mali riešiť primeranou koordináciou plánovania na úrovni EÚ a regiónov, najmä prostredníctvom budúcich zmien plánov rozvoja siete na mori. Napriek tomu sú niektoré zo základných podmienok veľmi závislé od vnútroštátnych a miestnych stratégií a politík, napríklad v oblasti priemyslu (napr. dekarbonizácia energeticky náročných priemyselných odvetví), digitálnych technológií (napr. dátové centrá) a energetiky (napr. spojovacie vedenia a vodík). Bez týchto úvah, ktoré sa riadia dopytom, sa môže ukázať, že regionálne ciele na mori sú nerealizovateľné: ak výroba nedokáže účinne pokryť dopyt, prínosy pre členský štát, ktorý je ochotný prijať ďalšie projekty týkajúce sa obnoviteľných zdrojov energie na mori, môžu nakoniec klesnúť pod náklady na ich zavedenie. Úplné využitie vlastných obnoviteľných zdrojov na mori je zároveň kľúčom k dekarbonizácii Európy a jej regiónov. To si vyžaduje dosiahnutie spoločného porozumenia medzi členskými štátmi každého regiónu, pokiaľ ide o dôsledky rozvoja ich regionálnych ambícií na mori, ako aj o riziká a dôsledky nedosiahnutia časti týchto ambícií a prípadné súvisiace náklady a ušlé prínosy.

Treťou dôležitou zvláštnosťou je **prístupnosť k elektrickej sieti**. Pripojenie veterných parkov na mori si všeobecne vyžiada značné investície na zelenej lúke do elektrizačných sústav, pretože na rozdiel od situácie na pevnine zatiaľ neexistujú zosieťované elektrické sústavy na mori. Hybridné projekty tu budú zohrávať zásadnú úlohu, pretože umožnia nasadiť viac kapacít obnoviteľných zdrojov, zvýšiť regionálnu bezpečnosť dodávok a udržať ceny pod kontrolou. Hybridné spojovacie vedenie okrem toho môže zvýšiť využitie prenosových aktív, a tým aj ich hodnotu, v porovnaní s radiálne pripojeným veterným parkom (t. j. pripojenou priamym vedením k pobrežiu), pretože veterný park získa prístup na ďalší trh a hybrid môže naďalej „slúžiť“ ako spojovacie vedenie v čase slabého vetra.

Dobre naplánovaná energetická sieť pre obnoviteľné zdroje energie na mori, ktorá optimálne využíva priestor mora a pevniny a podporuje prepojenie, takisto zníži vplyv na životné prostredie a investičné náklady na pripojenie rovnakého množstva kapacít obnoviteľných zdrojov energie. Diskusie o rozdelení nákladov by preto mali vychádzať z plánovania a analýz nákladov a prínosov, ktoré primerane kvantifikujú hodnotu hybridov a ich dvojité úlohu ako pripojovacieho vedenia, ktoré umožňuje integráciu nových obnoviteľných zdrojov energie na mori, ako aj spojovacieho vedenia.

Vzhľadom na zložitosť projektov týkajúcich sa energie z obnoviteľných zdrojov na mori si včasné riešenie týchto troch osobitostí vyžaduje **intenzívnejšiu spoluprácu** na regionálnej úrovni, vytvorenie **nových cezhraničných projektov** a **spravodlivý systém rozdelenia investičných nákladov, v ktorom by sa zohľadňovalo rozdelenie prínosov**. Preto sú potrebné rámce spolupráce v oblasti investícií, ktorými sa umožní členským štátom dosiahnuť ich spoločné ciele a zabezpečiť sa vytvorenie základných podmienok.

I.c. **Rozsah pôsobnosti tohto usmernenia**

Realizácia obrovských prínosov, ktoré prinesú obnoviteľné zdroje energie na mori, si vyžaduje riešenie **výzvy** dosiahnutia konsenzu o **spravodlivom rozdelení nákladov**. V prípade cezhraničného projektu sa to zvyčajne dohodne prostredníctvom bilaterálnych rokovaní. Prípadná dohoda o rozdelení nákladov na projekty na mori by mala zostať špecifická pre konkrétne projekty, ak sú k dispozícii podrobné informácie. Zavedenie viac ako 300 GW v nasledujúcich dva a pol desaťročiach, o ktoré sa usilujú členské štáty, si však vyžaduje doplnenie prístupu zdola nahor zameraného na konkrétne projekty o hodnotenia na vysokej úrovni pre jednotlivé morské oblasti s cieľom podporiť včasné začatie diskusií, identifikáciu a zapojenie príslušných strán a pochopenie nákladových dôsledkov realizácie regionálnych plánov.

Na zabezpečenie toho, aby neboli ohrozené regionálne ambície, sú potrebné rámce spolupráce v oblasti investícií do projektov na mori s cezhraničným významom. Cieľom tohto usmernenia je pomôcť členským štátom a regulačným orgánom zapojiť sa do dialógu o zásadách spolupráce od začiatku identifikácie potrieb siete, urýchliť vznik nových cezhraničných projektov a podporiť vykonávanie politických dohôd. Včasné regionálne informácie založené na spoločných zásadách podporia členské štáty pri dohodách o preskúmaní a investovaní do cezhraničných projektov týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov energie na mori, konkrétne hybridných spojovacích vedení a spoločných projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na mori.

Týmto usmernením sa stanovuje rámec pre novú **analýzu nákladov a prínosov pre morskú oblasť a cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti**, ktorými sa posudzujú dôsledky vypracovania plánu rozvoja siete na mori. Vychádzajú z plánov rozvoja siete na mori a budú ich v budúcnosti dopĺňať, pričom sa budú časom meniť tak, aby sa v nich zohľadňoval budúci vývoj plánovania vrátane medzisektorovej integrácie s vodíkovými systémami, lepšieho rozpoznávania výhod hybridov, potrieb posilnenia sústavy na pevnine a akýchkoľvek iných budúcich relevantných zmien. Hoci toto usmernenie obsahuje zásady, ktoré by mohli byť vo veľkej miere uplatniteľné na vývoj plánu rozvoja siete na mori, môže byť aktualizované, ak sa to považuje za potrebné v súlade s článkom 15 ods. 1 nariadenia o TEN-E. Okrem podpory diskusií o rozdelení nákladov budú analýza nákladov a prínosov pre morskú oblasť a cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti od roku 2026 podporovať členské štáty pri budúcich revíziách ich regionálnych cieľov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na mori. Dôležité je zdôrazniť aj to, že cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti nemá záväzný dôsledok na rozhodnutia o cezhraničnom rozdelení nákladov na konkrétne projekty, ktoré zostávajú hlavným nástrojom na vedenie skutočných rokovaní o rozdelení investícií pre projekty spoločného záujmu a projekty vo vzájomnom záujme, ako aj spoločné projekty výroby energie z obnoviteľných zdrojov.

V usmernení sa riešia aj osobitosti analýz nákladov a prínosov konkrétnych projektov a prístupov k rozdeleniu nákladov. Poskytujú sa v ňom odporúčania, ktoré dopĺňajú usmernenie Komisie o spoločnom rozdelení nákladov a výnosov v cezhraničných projektoch v oblasti obnoviteľných zdrojov energie ⁽⁵⁾ a odporúčania agentúry ACER o osvedčených postupoch pri spracovaní investičných žiadostí (vrátane cezhraničného rozdelenia nákladov) pre projekty spoločného záujmu ⁽⁶⁾. V súlade s článkom 16 ods. 11 nariadenia o TEN-E by agentúra ACER mala zabezpečiť, aby sa zásady uvedené v tomto usmernení Komisie dôsledne zohľadňovali pri každej budúcej aktualizácii jej odporúčaní. Nakoniec sa v usmernení skúmajú potenciálne nové nástroje investičnej spolupráce pri cezhraničných projektoch týkajúcich sa energie z obnoviteľných zdrojov na mori, a to tak v prípade prenosových, ako aj výrobných aktív.

II. VÝPOČTY NÁKLADOV A PRÍNOSOV PRE MORSKÉ OBLASTI

ENTSO pre elektrinu musí vykonať posúdenie nákladov a prínosov a rozdelenia nákladov pre každý z piatich **prioritných koridorov pre sústavy TEN-E na mori** na základe už vypracovaných plánov rozvoja siete na mori, t. j. pre tie členské štáty, ktoré sa prihlásili k ambíciám v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na mori. Analýza nákladov a prínosov pre morskú oblasť a cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti preto musia zahŕňať tie členské štáty, ktorých sa týka každý príslušný prioritný koridor pre sústavu na mori, konkrétne:

- Koridor pre sústavy na mori v oblasti Severného mora (NSOG): BE, DE, DK, FR, IE, LU, NL, SE
- Plán prepojenia baltského trhu s energiou v odvetví sústav na mori (BEMIP): DE, DK, EE, FI, LV, LT, PL, SE
- Sústavy na mori na juhu a západe (SW): EL, ES, FR, IT, MT, PT
- Sústavy na mori na juhu a východe (SE): BG, CY, EL, HR, IT, RO, SI
- Sústavy na mori v Atlantickom oceáne: ES, FR, IE, PT

Geografický rozsah výpočtov sa preto vzťahuje na príslušné členské štáty príslušných morských oblastí. Ak existuje záujem, za mimoriadnych okolností a v prípade riadneho odôvodnenia by sa do výpočtov mohli zapojiť ďalšie členské štáty vrátane vnútrozemských alebo tretie krajiny, čo by sa muselo posudzovať individuálne.

II.a. Analýza nákladov a prínosov pre morskú oblasť ako základ pre rozdelenie nákladov

Analýza nákladov a prínosov pomáha rozhodovacím orgánom pochopiť očakávané výsledky realizácie plánu alebo projektu a slúži na zdôvodnenie diskusií medzi zúčastnenými stranami. Analýza nákladov a prínosov pre morskú oblasť sa týka určenia nákladov a výnosov súvisiacich s realizáciou plánu rozvoja siete na mori a informujú sa ňou členské štáty o vplyve ich ambícií v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na mori.

⁽⁵⁾ Oznámenie Komisie: Usmernenie týkajúce sa rozdelenia nákladov a prínosov v rámci projektov cezhraničnej spolupráce v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov – Európska komisia (europa.eu).

⁽⁶⁾ https://acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Recommendations/ACER_Recommendation_02-2023_CBCA.pdf.

i) *Scenáre a analýzy citlivosti*

Každá analýza nákladov a prínosov pre morskú oblasť sa vykoná na základe najnovších spoločných scenárov stanovených v rámci desaťročného plánu rozvoja siete v súlade s článkom 12 nariadenia o TEN-E. Použitie viacerých scenárov pomáha zohľadniť rôzne možné budúce scenáre, ako napríklad možný vyšší dopyt spôsobený rôznymi očakávaniami, napríklad v oblasti elektromobility alebo dátových centier, alebo v dostupnosti flexibility. Vo všetkých scenároch v rámci desaťročného plánu rozvoja siete sa musia zohľadňovať regionálne ciele členských štátov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na mori, pričom v jednotlivých scenároch by sa mohli zohľadňovať rôzne hodnoty v rámci rozpätí uvedených v dohodách.

Neistoty by sa mali riešiť predovšetkým pomocou rôznych spoločných scenárov v rámci desaťročného plánu rozvoja siete a nie analýzami citlivosti. Zvýšenie spoľahlivosti na úrovni plánov s veľkým geografickým a časovým rozsahom sa dosiahne predovšetkým zavedením viacerých scenárov. Citlivosť na jednotlivé premenné môže byť relevantná na úrovni projektu.

ii) *Kontrafaktuálny scenár*

Kontrafaktuálny scenár je alternatíva, s ktorou sa porovnávajú prínosy a náklady realizácie plánu rozvoja siete na mori, t. j. aký iný reálny vývoj by mohol nastať namiesto vývoja uvedeného v pláne rozvoja siete na mori. To slúži na určenie pridanej hodnoty, ktorú prináša realizácia plánu rozvoja siete na mori, a možností spolupráce, ktoré sa v pláne identifikujú. V prípade každej analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť by sa v kontrafaktuálnych scenároch malo zväziť, do akej miery je možné reálne dosiahnuť všetky regionálne ciele v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na mori bez spolupráce. Napríklad niektoré radiálne pripojené veterné parky budú pravdepodobne príliš drahé pre lokality za určitou vzdialenosťou, čo si vyžiada hybridy, aby boli komerčne zaujímavé. V takýchto prípadoch nemusí byť realistickou alternatívou k určitému hybridnému projektu radiálne pripojenie, ale žiadny projekt. Podobne môže klesnúť záujem hostiteľského členského štátu o aukciu dodatočnej výroby elektrickej energie na mori, ak sa nevytvoria nové spojovacie vedenia na pevnine, ktoré zabezpečia, aby sa pridaná elektrina mohla dostať do veľkých centier dopytu. V kontrafaktuálnom scenári by sa malo predpokladať čiastočné zníženie kapacít výroby elektrickej energie na mori, ktoré sa majú nasadiť.

Určenie takejto reálnej alternatívy vývoja, tzv. kontrafaktuálneho scenára, však nie je jednoduché. Pri stanovovaní svojich regionálnych cieľov na mori venujú členské štáty veľkú pozornosť obmedzeniam, ako je dostupný potenciál veternej energie na mori, dostupný morský priestor, prítomnosť environmentálne chránených oblastí, podpora verejnosti atď. V plánoch rozvoja siete na mori je potom načrtnutá potrebná cezhraničná (a radiálna) prenosová infraštruktúra, ktorá je nevyhnutná na realizáciu ich ambícií. V kontrafaktuálnom scenári je potrebné zohľadniť, že v prípade neexistencie spolupráce, ako sa predpokladá v pláne rozvoja siete na mori, tieto obmedzenia ešte viac obmedzia kapacitu na mori, ktorú možno nasadiť. Obmedzenia dopytu, tak domáceho, ako aj cezhraničného, sú rozhodujúce pre kvantifikáciu toho, aká veľká časť skutočnosti nie je reálna bez nových cezhraničných projektov. Nad určitou úrovňou zavádzania výroby elektrickej energie na mori môže byť bez spolupráce hraničná hodnota nových veterných parkov na mori obmedzená vzhľadom na očakávania domáceho dopytu v členskom štáte zavádzania, ako aj na dostupné možnosti obchodovania s využitím už existujúcej cezhraničnej energetickej infraštruktúry.

Keďže členské štáty sú zodpovedné za určenie ambícií, umiestnenie a aukcie v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na mori, budú mať kľúčovú úlohu aj pri posudzovaní dôsledkov z hľadiska dosiahnutia regionálnych ambícií na mori v prípade absencie novej cezhraničnej infraštruktúry, ako sa uvádza v optimalizovanom pláne rozvoja siete na mori. Preto by členské štáty mali v rámci kontrafaktuálneho scenára poskytnúť aj údaje o svojich očakávaniach týkajúcich sa realizovateľných cieľov na mori v podmienkach obmedzeného vývozu, pričom by mali zostať ambiciózne a snažiť sa o koherentný prístup v každom regióne. V kontrafaktuálnom scenári by sa mali predpokladať radiálne prepojené projekty až do úrovne výroby, ktorá sa považuje za reálnu, a za touto hranicou by sa malo predpokladať, že nebudú realizované žiadne projekty.

Vykonanie takéhoto výpočtu by malo byť pre členské štáty veľmi cenné, pretože umožňuje nielen zabezpečiť, aby sa analýza nákladov a prínosov pre morskú oblasť posudzovala v rámci vhodného kontrafaktuálneho scenára, ale aj pochopiť závislosť ich ambícií v oblasti obnoviteľných zdrojov na mori od plodnej regionálnej politickej spolupráce. Okrem toho, podobne ako v prípade regionálnych cieľov na mori, určenie nerealizovateľnej časti týchto cieľov môže mať cezhraničné dôsledky, a preto by sa v ideálnom prípade malo vykonávať na regionálnej úrovni na základe národných hodnotení a spoločne dohodnutých zásad. Skupiny na vysokej úrovni ⁽⁷⁾ alebo regionálne skupiny TEN-E by mohli slúžiť ako fóra na podporu tohto procesu. Vzhľadom na časové obmedzenia budú pre prvé vydanie analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť potrebné zjednodušenia kontrafaktuálneho scenára.

(7) https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/high-level-groups_en?prefLang=sk

iii) Referenčná sústava

Referenčná sústava je základná sieť, ktorej zavedenie sa očakáva v konkrétnom časovom horizonte analyzovanom v analýze nákladov a prínosov pre morskú oblasť. Náklady a výnosy sa modelujú pre skutočný (v pláne rozvoja siete na mori) a kontrafaktuálny scenár, pričom sa berie do úvahy taká referenčná sústava, ku ktorej sa pridáva alebo odoberá skutočný alebo kontrafaktuálny scenár. Referenčná sústava použitá pri všetkých analýzach nákladov a prínosov pre morské oblasti by mala za každý príslušný časový horizont zodpovedať celoeurópskemu modelu použitému na analýzu nákladov a prínosov konkrétnych projektov desaťročného plánu rozvoja siete, čím sa zabezpečí súlad s posúdeniami celého systému v desaťročnom pláne rozvoja siete, ako aj zohľadnenie iných projektov a potrieb morských oblastí.

iv) Usporiadanie ponukovej oblasti

Usporiadanie ponukovej oblasti môže ovplyvniť rozdelenie prínosov medzi členské štáty. V prípade potrieb hybridného spojovacieho vedenia identifikovaných v plánoch rozvoja siete na mori by sa v analýze nákladov a prínosov pre morskú oblasť pre prepojenú výrobu malo použiť usporiadanie ponukovej oblasti na mori, pretože lepšie odráža podmienky siete v rámci výpočtu a pridelovania kapacity ⁽⁸⁾.

v) Posilnenia na pevnine

Realizácia plánov rozvoja siete na mori si bude vyžadovať výrazné posilnenie sústav na pevnine, čo si vyžiada zodpovedajúce náklady, ako aj prínosy, napríklad znížené obmedzenia. Analýza nákladov a prínosov pre morskú oblasť by mala zahŕňať posúdenia posilnenia na pevnine pre tie členské štáty, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti pre každú morskú oblasť. Identifikácia posilnení potrebných na realizáciu plánov rozvoja siete na mori predstavuje modelovú výzvu, pretože posilnenie na pevnine identifikované v pláne rozvoja siete na mori môže byť potrebné aj pre inú potrebu pevninského systému. Vylúčenie nákladov a prínosov z potrieb posilnenia na pevnine by však členským štátom poskytlo obmedzený pohľad na dôsledky tvorby plánov rozvoja siete na mori a môže byť rozhodujúcim faktorom pri potvrdzovaní záujmu o ich zavedenie, pretože sa týka istoty, že elektrina z obnoviteľných zdrojov energie na mori skutočne dosiahne dopyt. V prípade prekrývajúcich sa potrieb posilnenia sústavy na pevnine medzi potrebami vyplývajúcimi z integrácie obnoviteľných zdrojov energie na mori a potrebami súvisiacimi s inými potrebami na pevnine by sa mala zohľadniť len tá časť potrieb posilnenia sústavy na pevnine, ktorú možno jednoznačne určiť ako potrebnú výlučne z dôvodu potrieb na mori. Malo by sa takisto zväziť, že nižšie využívanie obnoviteľných zdrojov energie na mori v dôsledku menšej spolupráce by viedlo k ešte vyššej potrebe obnoviteľných zdrojov energie na pevnine, čo by mohlo rovnako zvýšiť potrebu posilnenia sústavy na pevnine.

ENTSO pre elektrinu by mala poskytovať transparentné informácie o predpokladoch, ktoré sa použili na rozlíšenie potrieb posilnenia v súvislosti s kapacitami výroby elektrickej energie na mori. V prípade potreby by ENTSO pre elektrinu mala požiadať o usmernenie skupiny na vysokej úrovni alebo regionálne skupiny TEN-E.

vi) Modelovanie nákladov a prínosov

Vplyvy posudzované v rámci analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť by mali zahŕňať aspoň tieto prínosy desaťročného plánu rozvoja siete: sociálno-ekonomický blahobyt, zmeny emisií CO₂, emisie iné ako CO₂ (vrátane látok znečisťujúcich ovzdušie), primeranosť systému a integrácia obnoviteľných zdrojov. V čo najväčšej možnej miere by sa mali posúdiť aj vplyvy na biodiverzitu a iné relevantné environmentálne externality (napr. iné znečistenie). V rámci posledného uvedeného je nasadenie obnoviteľných zdrojov energie na mori zrejším prínosom rozvoja hybridnej a radiálnej prenosovej infraštruktúry na mori. Hybridné prenosové vedenia budú navyše predstavovať prínosy pri integrácii obnoviteľných zdrojov energie na pevnine vzhľadom na ich úlohu ako spojovacích vedení. Okrem toho sa posúdením kontrafaktuálneho scenára, ako už bolo opísané, kvantifikujú prínosy výroby elektrickej energie na mori, ktoré by sa inak nerealizovali.

Ak je to možné, náklady by mali vychádzať predovšetkým z kapitálových výdavkov. Mali by sa zahrnúť len náklady na prenos, t. j. nie na výrobu, náklady na ktorú sa riadia obchodnými podmienkami a zisťujú sa len formou verejných súťaží na konkrétne projekty, pričom príslušné prínosy sa posudzujú, ako už bolo opísané. ENTSO pre elektrinu by nemala odhadovať súčasný a budúci vývoj investičných nákladov na veterné parky na mori. Všetky prenosové aktíva identifikované v pláne rozvoja siete na mori by sa mali posúdiť v rámci analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť. Náklady na prevádzkové výdavky môžu predstavovať významnú časť celkových nákladov na realizáciu plánu rozvoja siete na mori, ale často súvisia s návrhmi konkrétnych projektov, ako sú straty v sieti alebo údržba, a môže byť ťažké ich primerane posúdiť na úrovni morskej oblasti. Na potreby vyrovňovania rezervy môže mať vplyv aj využívanie obnoviteľných zdrojov energie na mori, ale analýzy nákladov a prínosov pre morské oblasti nemusia byť vhodné na takéto posúdenie. V tejto súvislosti by prevádzkovatelia prenosových sústav (ďalej len „PPS“) mohli zväziť možnosť požiadať regionálne koordinačné centrá, aby v rámci svojich úloh týkajúcich sa regionálneho dimenzovania a obstarávania vykonali špecializované posúdenia zohľadňujúce výrobu elektrickej energie na mori. ENTSO pre elektrinu by mala posúdiť, ktoré prevádzkové výdavky by sa mohli spoľahlivo integrovať do analýz nákladov a prínosov pre morské oblasti. Pri spolupráci na konkrétnom cezhraničnom projekte môžu členské štáty chcieť zahrnúť do príslušnej analýzy nákladov a prínosov konkrétnych projektov všetky relevantné náklady na prevádzkové výdavky nad rámec tých, ktorými sa zaoberá ENTSO pre elektrinu na úrovni morskej oblasti.

⁽⁸⁾ SWD(2020) 273 final.

vii) Časové a geografické podrobnosti

Úroveň rizika spojená s realizáciou plánov na rozvoj siete na mori sa časom zvyšuje, napr. výsledky plánovania sa môžu zmeniť v dôsledku iného vývoja v krajine alebo sa môžu identifikovať alternatívne projekty. Takáto časovo-riziková zložitosť si preto vyžaduje časové rozlíšenie. Analýza nákladov a prínosov pre morskú oblasť by sa mala vykonať pre roky 2040 a 2050. Vzhľadom na čas potrebný na vypracovanie projektu týkajúceho sa energie z obnoviteľných zdrojov na mori a čas, do ktorého budú uverejnené prvé analýzy nákladov a prínosov pre morské oblasti, by sa posúdenia do roku 2030 nemali vykonávať, pretože by členskými štátmi neposkytli žiadne užitočné informácie.

Výsledky analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť by sa mali určovať jednotlivo pre každý členský štát, ako aj súhrnne pre každú morskú oblasť. To poskytuje členským štátom v regióne nástroje na identifikáciu čistých príjemcov z vykonávania plánov rozvoja siete na mori a následne na iniciovanie koncepcií projektov, ktorými sa zapájajú členské štáty nad rámec tých, ktoré projekty fyzicky hostia. Umožňuje im to aj spoločne diskutovať o úplných dôsledkoch realizácie plánu rozvoja siete na mori na vysokej úrovni. Neskôr v rámci diskusií o konkrétnych projektoch sa môže vyhodnotiť, že niektoré členské štáty, ktoré boli pôvodne posudzované na základe výsledkov analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť, v skutočnosti nemajú prospech z daného projektu (a pravdepodobne majú prospech z iných projektov v rámci plánu rozvoja siete na mori). Zároveň je možné včas identifikovať a zapojiť do procesu tie členské štáty, ktoré z neho majú prospech, čím sa minimalizujú riziká neúspechu neskorého zapojenia do procesu pridelenia nákladov na konkrétny projekt.

viii) Výsledky analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť

Príslušní PPS a národné regulačné orgány, agentúra ACER a Komisia by mali byť vhodne zapojení do výpočtov v rámci analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť ENTSO pre elektrinu. ENTSO pre elektrinu by mala predložiť svoje výsledky prioritným koridorom pre systémy na mori TEN-E v príslušných regionálnych skupinách alebo prípadne v skupinách na vysokej úrovni. Výsledky by sa mali poskytnúť v eurách pre scenár najlepšieho odhadu desaťročného plánu rozvoja siete s uvedením rozsahov neistoty, ktoré odrážajú ostatné spoločné scenáre v rámci desaťročného plánu rozvoja siete. V rámci analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť by sa mali identifikovať čisto pozitívne a čisto negatívne ovplyvnené členské štáty. Mala by obsahovať aj zhrnutie všetkých infraštruktúrnych potrieb na vypracovanie plánu rozvoja siete na mori a podľa možnosti ich vplyv na výsledky analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť.

Na ďalšie uľahčenie regionálnych diskusií by národné regulačné orgány v regióne mali posúdiť analýzu nákladov a prínosov pre morskú oblasť, ktorú vykonala ENTSO pre elektrinu, a v prípade potreby poskytnúť podporu jej výsledkom. To môže pomôcť pri budovaní predbežnej regulačnej podpory a záväzku, čím sa zníži trenie a čas potrebný na jednotlivé kroky projektu. Okrem toho by agentúra ACER mala zvážiť poskytnutie stanoviska ku všetkým analýzám nákladov a prínosov pre morské oblasti.

Ak sa v analýze nákladov a prínosov pre morskú oblasť preukážu pozitívne výsledky pre určité potreby cezhraničnej infraštruktúry, mali by sa ďalej skúmať. Preto by sa malo očakávať zahrnutie posúdení konkrétnych projektov do regionálnych investičných plánov (t. j. projektových štúdií) alebo do desaťročného plánu rozvoja siete.

II.b. Nezáväzné cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti

V cezhraničnom rozdelení nákladov v morskej oblasti by sa mali poskytovať informácie o úvahách o rozdelení nákladov na regionálnej úrovni na základe nákladov a prínosov realizácie plánov rozvoja siete na mori. Výsledok tohto výpočtu má informatívny a orientačný charakter bez toho, aby viedol k skutočnému rozdeleniu nákladov.

i) Náklady, ktoré sa majú zahrnúť do cezhraničného rozdelenia nákladov v morskej oblasti

Zahrnutie všetkých sieťových potrieb potrebných na realizáciu regionálnych ambícií na mori do analýzy nákladov a prínosov pre morskú oblasť umožňuje členským štátom (a PPS a dodávateľskému reťazcu) získať potrebné informácie týkajúce sa potrieb spolupráce, množstva zariadení, údajov o výhodách rozvoja cezhraničných prenosových projektov s cieľom umožniť inak nerealizovateľný potenciál na mori a ďalšie informácie dôležité pre prípadné revízie regionálnych cieľov na mori.

Pokiaľ ide o rozdelenie nákladov, predmetom výpočtu cezhraničného rozdelenia nákladov v morskej oblasti by mala byť len podskupina potrieb infraštruktúry zahrnutých v pláne rozvoja siete na mori a v analýze nákladov a prínosov pre morskú oblasť: tie, ktoré majú jasný cezhraničný význam. V prípade potrieb hybridnej infraštruktúry ide o prenosovú sústavu na mori z miest výroby energie z obnoviteľných zdrojov na mori do dvoch alebo viacerých členských štátov. Niektoré potreby infraštruktúry radiálnych spojení môžu byť relevantné aj z hľadiska rozdelenia nákladov. Bolo by to tak najmä v prípade, ak sú súčasťou potreby infraštruktúry identifikovanej v pláne rozvoja siete na mori, ktorá sa má neskôr stať hybridnou. Niektoré posilnenia sústavy na pevnine budú relevantné aj pre tvorbu plánu rozvoja siete na mori a majú jasný cezhraničný význam. Aby sa zabezpečila spravodlivosť v diskusiách o rozdelení nákladov súvisiacich s integráciou obnoviteľných zdrojov energie na mori, mali by sa v zásade zahrnúť aj do výpočtu cezhraničného rozdelenia nákladov v morskej oblasti v rozsahu, v akom možno stanoviť vhodnú metodiku, ako už bolo opísané.

Tým, že sa do rozsahu cezhraničného rozdelenia nákladov v morskej oblasti zahrnú len tie potreby infraštruktúry, ktoré sú jednoznačne relevantné pre integráciu obnoviteľných zdrojov energie na mori a majú cezhraničný význam, môžu členské štáty v rámci regiónu určiť, ktoré z nich budú pravdepodobne relevantné pre návrh a následné rokovania o rozdelení nákladov na konkrétne cezhraničné projekty v určitom časovom horizonte (do roku 2040 alebo 2050). To pomôže v dostatočnom predstihu definovať rozsah potenciálnych skupín projektov, ktoré sa majú spájať, a včas zapojiť národné regulačné orgány a PPS.

ii) *Prahová hodnota významnosti pre čistých pozitívnych príjemcov*

Rokovania o konkrétnych projektoch majú priamy vplyv na rozdelenie nákladov, a preto si určenie čistých pozitívnych príjemcov pre cezhraničné rozdelenie nákladov na konkrétny projekt vyžaduje použitie prahových hodnôt významnosti, aby sa zachovala pragmatičnosť. Tým sa zabezpečí, že modelované príspevky nehostiteľských členských štátov, ktoré majú malý rozsah, výrazne nezvýšia náklady na rokovania a administratívne náklady na jednotlivé projekty, t. j. nadmerne nezvýšia počet zúčastnených strán.

Na úrovni plánu, ktorý je koncepčný a nemá záväzné dôsledky na náklady, sa tieto argumenty neuplatňujú, zatiaľ čo môžu vzniknúť alternatívne náklady v dôsledku toho, že neboli dostatočne vopred identifikované a zapojené strany, ktoré sú prijemcami s relatívne menšími čistými pozitívnymi vplyvmi. Okrem toho by na úrovni plánu mohla akákoľvek malá prahová hodnota viesť k podstatným rozdielom, pokiaľ ide o celkovú výšku pokrytých nákladov, pričom potreby infraštruktúry pre jeden členský štát počas celého desaťročia by mohli pokrývať veľký počet projektov a investičných nákladov. Preto by sa na cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti nemala použiť minimálna prahová hodnota významnosti čistých pozitívnych vplyvov.

iii) *Výsledky cezhraničného rozdelenia nákladov v morskej oblasti*

Príslušní PPS a národné regulačné orgány, agentúra ACER a Komisia by mali byť vhodne zapojení do výpočtov v rámci cezhraničného rozdelenia nákladov v morskej oblasti ENTSO pre elektrinu, z ktorých by ENTSO pre elektrinu mala predložiť svoje výsledky prioritným koridorom pre sústavy na mori TEN-E. ENTSO pre elektrinu by mala oznámiť žiadosť o rozdelenie nákladov pre každý členský štát podľa jednotlivých morských oblastí, rozdelenú na desaťročia (2040 a 2050), v eurách, na základe rozdelenia úmerného podielu prínosov. Cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti by malo obsahovať aj zhrnutie všetkých potrieb infraštruktúry relevantných pre regionálne rozdelenie nákladov a v čo najväčšej možnej miere ich vplyv na výsledky cezhraničného rozdelenia nákladov v morskej oblasti.

III. ODPORÚČANIA PRE POSÚDENIE KONKRÉTNÉHO PROJEKTU

III.a. **Analýza nákladov a prínosov konkrétneho projektu**

i) *Proces vypracovania analýzy nákladov a prínosov konkrétneho projektu*

Pri začatí diskusií a rokovaní o rozdelení nákladov na konkrétne cezhraničné prenosové projekty na mori sa národné regulačné orgány (ďalej len „NRO“) opierajú o analýzy nákladov a prínosov konkrétneho projektu. Môže to byť aj prípad, keď členské štáty rokujú o spoločných cezhraničných projektoch v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na mori, prípadne o štatistických prevodoch alebo o vytvorení spoločného systému podpory na pokrytie investičnej medzery. V oboch prípadoch sa NRO a/alebo členské štáty môžu rozhodnúť delegovať modelovanie výpočtov na PPS.

Riziko neúspechu pri rokovaní o cezhraničných projektoch možno obmedziť, ak sa príslušné strany na procese vopred dohodnú. **Koordinovaným prístupom pre cezhraničné prenosové aktíva** môže byť napríklad:

1. vypracovať memorandum o porozumení (ďalej len „MoP“) alebo podobný dokument medzi príslušnými členskými štátmi;
2. vypracovať MoP alebo podobný dokument medzi PPS;
3. príslušné NRO sa spoločne dohodnú na predpokladoch, ktoré majú zohľadniť PPS;
4. PPS spoločne vypracujú analýzy nákladov a prínosov konkrétneho projektu;
5. NRO spoločne overia výsledky alebo spoločne požiadajú PPS o zmeny.

Spoločná dohoda o predpokladoch, ktoré sa majú použiť v analýzach nákladov a prínosov konkrétneho projektu (napr. koľko scenárov a ktoré scenáre sa majú zväziť), a vykonávanie spoločného modelovania môže do značnej miery znížiť následné nezhody vyplývajúce z použitia rozdielných prístupov a výsledkov modelovania. Treba poznamenať, že členské štáty môžu byť zapojené aj do procesu pre prenosové aktíva v súlade s vnútroštátnymi postupmi, napr. pri overovaní predpokladov alebo výsledkov (napríklad keď niektoré členské štáty schvaľujú národné investičné plány pre PPS na svojom území). Navrhovaný koordinovaný postup v rámci analýzy nákladov a prínosov konkrétneho projektu by mal slúžiť ako usmerňujúci rámec, pričom podľa potreby by sa mala zabezpečiť flexibilita. Skupina členských štátov sa napríklad môže domnievať, že vypracovanie MoP by mohlo predĺžiť, a nie skrátiť potrebný čas na rokovania, a preto ich môže považovať za zbytočné, alebo sa môže rozhodnúť, že niektoré kroky by sa mali uskutočňovať súbežne.

Pokiaľ ide o **cezhraničné projekty výroby elektrickej energie na mori**, príslušné členské štáty môžu vykonať analýzu nákladov a prínosov konkrétneho projektu spoločne. Najskôr by mali rozhodnúť o prístupe k vypracovaniu spoločných modelových výpočtov (napr. priamo sami, poverením svojich príslušných energetických agentúr, poverením príslušných PPS alebo výberovým konaním na poradenské služby). Potom by mali spoločne rozhodnúť o predpokladoch, ktoré sa majú použiť (napr. scenáre a možné zahrnutie posilnenia sústavy na pevnine do posúdenia), a spoločne vypracovať analýzu nákladov a prínosov konkrétneho projektu podľa predchádzajúcej dohody.

Ak komplexné cezhraničné projekty na mori môžu zahŕňať **hybridný projekt aj spoločný projekt obnoviteľných zdrojov energie na mori**, príslušné členské štáty a NRO by mali zabezpečiť konzistentnosť príslušných analýz nákladov a prínosov konkrétneho projektu pre tieto dva projekty. Na jednej strane by mali zabezpečiť, aby boli predpoklady oboch projektov konzistentné a aby sa zabránilo dvojitému započítaniu nákladov a výnosov. Zároveň by mali minimalizovať riziká oneskorenia, najmä v prípade, že príslušné projekty majú rôzny čas na prijatie investičného rozhodnutia. Napríklad o konečnom rozdelení nákladov na prenosové aktíva môže byť potrebné rozhodnúť skôr, ak by ich uvedenie do prevádzky trvalo podstatne dlhšie ako v prípade veterného parku na mori. Môžu sa takisto rozhodnúť zahrnúť obe posúdenia projektov do jedného komplexného posúdenia. Takýto prístup by však mal vždy umožniť rozlíšenie medzi výsledkami špecifickými pre infraštruktúru, ktoré majú NRO zohľadniť pri svojich rozhodnutiach o cezhraničnom rozdelení nákladov, na jednej strane a informáciami špecifickými pre výrobu, ktoré sú relevantné pre dohodu členských štátov o rozdelení nákladov a výnosov na rozdelenie štatistických a podporných nákladov na obnoviteľné zdroje, na strane druhej.

Energetické ostrovy sú ďalším typom komplexného projektu, ktorý si vyžaduje značné investície a ktorý môže mať veľmi odlišné projektové zámery, vlastnícke štruktúry a mechanizmy financovania. Preto by sa mal proces a analýzy pre energetický ostrov skúmať individuálne s ohľadom na jeho charakteristiky.

ii) *Scenáre a analýzy citlivosti pre analýzy nákladov a prínosov konkrétnych projektov*

V súlade s článkom 16 ods. 4 nariadenia o TEN-E by **scenáre**, ktoré sa majú použiť v analýzach projektov, mali zohľadňovať aspoň spoločné scenáre v desaťročnom pláne rozvoja siete. Zavedením ďalších scenárov by sa mohla zvýšiť spoľahlivosť, ak by sa zohľadnili rôzne možné podoby budúcnosti, ale hrozí aj riziko prekryvania so scenármi v desaťročnom pláne rozvoja siete, čo by predĺžilo čas modelovania a potenciálne náklady na rokovania. TEN-E poskytuje rámec pre vypracovanie spoločných scenárov v rámci desaťročného plánu rozvoja siete, ktorým sa zabezpečuje vysoká úroveň zapojenia a kontroly zainteresovaných strán. Národné strany by sa preto mali aktívne zúčastňovať, aby bola kvalita scenárov a dôvera v ne vysoká a minimalizovala sa potreba časovo náročných (a niekedy kontraproduktívnych) dodatočných scenárov.

Namiesto dodatočných scenárov môžu byť účinným nástrojom na ďalšie zvýšenie spoľahlivosti posúdenia projektov **analýzy citlivosti** na scenáre v desaťročnom pláne rozvoja siete. Ide o posúdenie toho, ako sa zmení hodnota projektu pri zmene kľúčového predpokladu, aby sa zistilo, ktoré predpoklady majú najvýznamnejší vplyv na výsledky analýzy nákladov a prínosov konkrétneho projektu. V prípade, že sú potrebné dodatočné scenáre nad rámec scenárov v desaťročnom pláne rozvoja siete, napríklad na začlenenie nových miestnych informácií, ktoré boli k dispozícii po vypracovaní scenárov v rámci desaťročného plánu rozvoja siete, TEN-E si vyžaduje, aby boli tieto scenáre v súlade s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu Únie do roku 2050 a priebežnými cieľmi v oblasti energetiky a klímy, podliehali rovnakej úrovni konzultácií a kontroly ako scenáre v rámci desaťročného plánu rozvoja siete a aby ich posúdila agentúra ACER.

iii) *Kontrafaktuálne scenáre pre analýzy nákladov a prínosov konkrétnych projektov*

Pri vypracúvaní kontrafaktuálneho scenára projektu na mori by členské štáty a/alebo NRO mali podľa potreby posúdiť a dohodnúť sa, aké by boli najpravdepodobnejšie dôsledky neúspechu rokovania o rozdelení nákladov na projekt. Dohodnutý **kontrafaktuálny scenár by mal vždy predstavovať najreálnejšiu alternatívu projektu**. Napríklad pri posudzovaní projektu **hybridného** prenosu môžu dva NRO zvyčajne zvážiť, že najpravdepodobnejšou alternatívou rozvoja hybridu môže byť radiálne vedenie spájajúce sa s najbližším pobrežím. Ak sa medzi ponukovými oblasťami krajín vyskytujú pomerne časté a veľké rozdiely v cenách elektrickej energie, pravdepodobnou alternatívou môže zostať tradičné spojovacie vedenie medzi dvoma bodmi.

Podobne aj v prípade **spoločného projektu výroby elektrickej energie** z obnoviteľných zdrojov na mori pripojeného prostredníctvom hybridného systému môžu byť vhodné rôzne kontrafaktuálne scenáre. V prípade veľmi veľkých výrobných projektov (napr. projektov spojených s energetickým ostrovom) alebo projektov, ktoré sú realizovateľné len v prípade vytvorenia novej kapacity spojovacieho vedenia (pozri aj „kontrafaktuálne scenáre“ pre analýzy nákladov a prínosov pre morské oblasti), môže byť rozumnou alternatívou zváženie menšieho veterného parku na mori pripojeného radiálne alebo dokonca žiadneho veterného parku na mori, ak je jeho radiálne pripojenie príliš nákladné.

iv) *Usporiadanie ponukovej oblasti*

Usporiadanie ponukovej oblasti konkrétneho projektu môže ovplyvniť rozdelenie prínosov medzi členské štáty, ako aj medzi vývojárov prenosových a veterných parkov. Členské štáty by sa preto mali snažiť určiť usporiadanie ponukovej oblasti projektu čo najskôr, primerane ju zohľadniť v analýze nákladov a prínosov konkrétnych projektov prenosových a výrobných projektov a zviditeľniť ju pred aukciami. V prípade projektov pozostávajúcich z veterných parkov na mori prepojených hybridným spojovacím vedením by členské štáty mali preskúmať ponukové oblasti na mori ako spoľahlivejšie riešenie na úplnú integráciu výroby do európskeho trhu s elektrickou energiou.

III.b. **Cezhraničné rozdelenie nákladov na konkrétne projekty**

Dodatočne k odporúčaniam agentúry ACER o zaobchádzaní s investičnými žiadosťami v rámci projektu spoločného záujmu by sa mali zohľadniť určité osobitosti projektov prenosu na mori. Najmä pri hybridoch sa vyskytujú viaceré úskalia, ktoré môžu ovplyvniť rokovania o rozdelení investičných nákladov. Tradičné spojovacie vedenia medzi dvoma bodmi slúžia na arbitrálne určovanie cien cez hranice, čím sa optimalizuje celkový energetický systém. Hybridy navyše môžu potenciálne integrovať veľmi významné kapacity obnoviteľných zdrojov energie na mori a zásadne zmeniť energetický mix regiónu. Je pravdepodobnejšie, že prínosy budú v porovnaní s predchádzajúcimi projektmi elektrických spojovacích vedení vnímať nielen hostiteľské členské štáty, ale že sa rozšíria aj do susedných oblastí.

Aby projekty zostali zaujímavé, mali by mať celkový čistý pozitívny vplyv na sociálno-ekonomický blahobyt a žiadny jednotlivý členský štát by nemal pociťovať čistý negatívny vplyv. Analýza nákladov a prínosov konkrétneho projektu, v rámci ktorej sa vykazuje čistý negatívny vplyv na krajinu, v ktorej sa projekt na mori realizuje, predstavuje potenciálnu prekážku jeho rozvoja. Cezhraničné rozdelenie nákladov na konkrétne projekty je nástroj so štruktúrovaným postupom stanoveným TEN-E, ktorý pomáha NRO a členským štátom dosiahnuť dohody o rozdelení investičných nákladov. Použitie cezhraničného rozdelenia nákladov na konkrétne projekty je povinné pre projekty spoločného záujmu a projekty vo vzájomnom záujme, ak sa žiadajú granty na práce v rámci Nástroja na prepájanie Európy (ďalej len „NPE“), zatiaľ čo v ostatných prípadoch sa môžu použiť iné podobné prístupy (ktoré nie sú striktné v súlade s požiadavkami TEN-E). Aj keď to nie je povinné, vzhľadom na významné sumy investícií a relatívnu zložitost hybridného projektu je pravdepodobné, že používanie jednoduchých kľúčov rozdelenia, ktoré nie sú úmerné prínosom, a vyhýbanie sa cezhraničnému rozdeleniu nákladov na konkrétne projekty sa stane neúčinným. Cezhraničné rozdelenie nákladov na konkrétne projekty nie je (len) požiadavkou pre prípadnú žiadosť v rámci projektu spoločného záujmu/projektu vo vzájomnom záujme o financovanie prác z NPE, ale dôležitým nástrojom na rokovania s jasným postupom a konkrétnym časovým harmonogramom, ktorý môže uľahčiť a urýchliť rokovania. Preto by sa to malo považovať za jednu z výhod počítania so štatútom projektu spoločného záujmu/projektu vo vzájomnom záujme, ktorá pomáha včasnému dodaniu cezhraničnej infraštruktúry.

i) *Prahová hodnota významnosti pre čistých pozitívnych príjmov*

Keďže cezhraničné rozdelenie nákladov na konkrétne projekty vedie k záväznému rozhodnutiu o spôsobe rozdelenia nákladov, určenie členských štátov, ktoré získajú významný čistý pozitívny vplyv z vykonania projektu, musí zostať pragmatické a zároveň nesmie ponechať nepokryté základné investície. Keďže je pravdepodobnejšie, že prínosy sa budú šíriť regionálne, môže byť potrebná nižšia prahová hodnota významnosti na identifikáciu čistých pozitívnych príjmov hybridov než v prípade tradičných spojovacích vedení. V tejto súvislosti by sa mala zväziť prahová hodnota nižšia ako 10 %.

ii) *Príspevky nehostiteľských členských štátov*

Príspevok nehostiteľského členského štátu, ktorý je čistým pozitívnym príjmom, môže byť potrebný na bankovateľnosť projektu, pri ktorom sa predpokladá, že hostiteľský členský štát pociťuje čistý negatívny vplyv. Takýto prijímajúci členský štát by mal v zásade finančne prispieť na zabezpečenie úspechu projektu a jeho účinného realizovania prínosov na svojom území. V praxi to môže byť náročné. Nehostiteľská krajina sa napríklad môže do procesu zapojiť príliš neskoro, čo môže vyvolať nové otázky týkajúce sa vykonaných modelov a ich výsledkov, môže považovať odhadované prínosy za príliš neisté alebo môže považovať poskytnutie cezhraničného finančného príspevku za prakticky náročné. V oboch prípadoch, keď je nehostiteľská krajina zapojená do projektu až v čase, keď je požiadaná o príspevok, jej vnímanie ako súčasť projektu a jej ochota prispieť môže byť obmedzená. Cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti by malo pomôcť pri zmierňovaní rizika včasného zapojenia.

Pri rokovaniach o pridelení investícií pre cezhraničné projekty by mali príslušné NRO navyše dosiahnuť dohodu o cezhraničnom rozdelení nákladov na konkrétne projekty a žiadosti o investíciu. V prípade ich neúspechu alebo na ich žiadosť by mala agentúra ACER prijať rozhodnutie, čím sa zabezpečí včasné ukončenie procesu. Hoci existujú prípady, keď sa v rámci cezhraničného rozdelenia nákladov na konkrétne projekty pridelujú príspevky tretej strane, je ich málo a zvyčajne sa týkajú plynovej infraštruktúry^(*).

Príspevky nehostiteľských členských štátov sú možné a v prípadoch, keď existujú čisti pozitívni príjemcovia, zatiaľ čo jeden alebo viacero hostiteľských členských štátov sa považuje za štáty zaznamenávajúce čistý negatívny vplyv, možno očakávať, že budú potrebné pre budúce projekty na mori. Zároveň by malo zostať jasné, že cezhraničné rozdelenie nákladov na konkrétne projekty je len nástroj. Na zabezpečenie úspešného výsledku rokovanií a minimalizáciu treníc, najmä keď prínosy presahujú štátne hranice hostiteľských členských štátov, by cezhraničnému rozdeleniu nákladov na konkrétne projekty prospeli koordinované prístupy, v rámci ktorých by sa zásady vopred dohodli pred začatím konkrétnych rokovanií. Cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti a predchádzajúce skúsenosti s cezhraničným rozdelením nákladov na konkrétne projekty by mohli slúžiť na odvodenie takýchto zásad na regionálnej úrovni. Okrem toho by sa mali zvážiť doplnkové stimuly spolupráce s cieľom zvýšiť pripravenosť nehostiteľských členských štátov na účasť na investíciách do projektu.

III.c. Iné nástroje okrem cezhraničného rozdelenia nákladov na konkrétne projekty

Pri zvažovaní doplnkových opatrení a nástrojov k cezhraničnému rozdeleniu nákladov na konkrétne projekty by sa mali dôkladne zohľadniť praktické ťažkosti s presunom nákladov na infraštruktúru na regulované subjekty v nehostiteľských krajinách. Zároveň v jednotlivých európskych regiónoch existujú rôzne postupy spolupráce a ambície na mori. Regionálne rozdiely preto môžu viesť k rozdielnym dohodám o prípadných doplnkových opatreniach na rozdelenie nákladov, ktoré sa majú použiť. Skupiny na vysokej úrovni by mohli byť užitočnou platformou na diskusiu o tom, či a aké nástroje by sa mohli zvážiť pre projekty v ich príslušných regiónoch.

Mohli by sa ďalej skúmať dva typy doplnkových nástrojov: nástroje na uľahčenie plného využívania cezhraničného rozdelenia nákladov na konkrétne projekty a nástroje na pokrytie pretrvávajúcej medzery vo financovaní.

i) *Nástroje na uľahčenie plného využívania cezhraničného rozdelenia nákladov na konkrétne projekty v prípade projektov prenosu*

Kľúče na rozdelenie príjmov z preťaženia

Cezhraničné rozdelenie nákladov na konkrétne projekty sa vykonáva v čase odsúhlasenia konečného investičného rozhodnutia cezhraničného projektu. Počas prevádzky príslušného aktíva sa generujú príjmy z preťaženia a rozdeľujú sa podľa dohodnutých metódik a kľúčov rozdelenia. Rozdelenie príjmov z preťaženia zvyčajne odráža štandardný kľúč rozdelenia 50 na 50 alebo iné špecifické kľúče rozdelenia, ktoré odrážajú úroveň vlastníctva alebo investícií. Používanie takýchto špecifických kľúčov rozdelenia ako nástroja na vyjednávanie nad rámec vlastníckych/investičných úrovní nemusí byť všeobecne veľmi účinným nástrojom pre budúce hybridné projekty na mori, pretože neistota v súvislosti s tvorbou príjmov z preťaženia môže narastať, napríklad v dôsledku kanibalizačných účinkov medzi paralelnými projektmi prenosu. Príslušné NRO sa však môžu chcieť dohodnúť na rôznych špecifických kľúčoch rozdelenia, ktoré odrážajú potreby projektu (napr. očakávané náklady na prevádzkové výdavky), ak sú v súlade s nariadením a metodikami EÚ.

Spájanie projektov

Spojenie skupiny projektov, ktoré sa navzájom dopĺňajú a obsahujú podobnú úroveň rizika (napr. ak sa majú uviesť do prevádzky súbežne alebo v blízkom časovom období), môže podstatne znížiť transakčné náklady na rokovanie. Týmto spájaním sa môže zabezpečiť, aby sa projekty, ktoré sú navzájom prepojené, posudzovali spoločne, napríklad v prípade niekoľkých hybridov v tom istom regióne alebo v prípade hybridu a posilnenia spojovacieho vedenia na pevnine potrebného na to, aby sa elektrina vyrobená na mori dostala do určitého centra dopytu. To môže pomôcť znížiť neistotu spoločným modelovaním projektov, ktoré sa navzájom ovplyvňujú, a vytvorením dohôd, v ktorých sa pozerá na širší obraz, čím sa potenciálne zníži potreba akýchkoľvek cezhraničných finančných transakcií (napr. z cezhraničného rozdelenia nákladov na konkrétne projekty) započítaním nákladov a prínosov v rámci projektov a umožnením „nepenážnych“ príspevkov vykonávaním paralelných investícií, z ktorých majú prospech všetky zúčastnené strany. Vzhľadom na potrebu súbežne rozvíjať významné infraštruktúrne projekty, aby sa včas splnili ambície členských štátov na mori, by sa spájanie projektov mohlo stať uľahčujúcim nástrojom. Cezhraničné rozdelenie nákladov v morskej oblasti môže pomôcť pri identifikácii rozumných možností spájania.

^(*) Napríklad v prípade elektrického spojovacieho vedenia medzi Litvou a Poľskom LitPol Link agentúra ACER dospela k záveru, že nie sú potrebné žiadne kompenzácie od nehostiteľských krajín. V prípade plynového spojovacieho vedenia medzi Litvou a Poľskom GIPL agentúra ACER dospela k záveru, že príjemcovia zaznamenávajúci čistý pozitívny vplyv (LT, LV, EE) by mali kompenzovať Poľsko, hostiteľský členský štát, ktorý sa považuje za členský štát zaznamenávajúci čistý negatívny vplyv.

Kondicionality *ex-post*

Cezhraničné rozdelenie nákladov na konkrétne projekty by mohlo obsahovať vopred dohodnuté podmienky, za ktorých by sa mohla vykonať určitá oprava (napr. zmena kľúča na rozdelenie príjmov z preťaženia) alebo finančná transakcia, t. j. ak sa podmienky podstatne zmenia vzhľadom na podmienky posúdené vo fáze rozdelenia nákladov. Napriek tomu môže byť v praxi náročné vykonať takéto podmienky bez toho, aby vznikli nové riziká pre projekt, preto by sa v prípade využitia tejto možnosti mali vopred stanoviť jasné zásady.

Mechanizmy inovatívneho plánovania a vlastníctva

Členské štáty a prevádzkovatelia v rôznych regiónoch by mohli preskúmať inovatívne prístupy k vlastníctvu, ako napríklad *spoločné vlastníctvo*, pričom by na tento účel mohli zriadiť regionálne subjekty pre prenos na mori, ktoré by boli zodpovedné za plánovanie činností v morských oblastiach a rozvoj príslušných projektov cezhraničných sústav na mori. Na jednej strane by si takéto subjekty vyžadovali počiatočné úsilie na ich vytvorenie a definovanie dohôd o rozdelení nákladov, ktoré môže viesť k značným investíciám. Na druhej strane by boli prospešné v strednodobom horizonte, pretože by znížili transakčné náklady, ako aj riziko neúspechu rokování, pričom príslušné strany by už boli vlastníckmi subjektu, a teda by sa vždy podieľali na navrhovaní a rozvoji cezhraničných projektov. Spoločné vlastníctvo by sa mohlo podporiť vytvorením regionálnych rámcov regulačnej bázy aktív (RAB). Okrem toho by takéto subjekty nemuseli mať vplyv na systémovú prevádzku sietí na mori, ktorá by mohla zostať v kompetencii určených PPS.

Mohli by sa preskúmať aj alternatívne vlastnícke štruktúry s cieľom stimulovať rozvoj infraštruktúry na mori. Napríklad v rámci spojenia viacerých projektov by sa príslušné strany mohli dohodnúť na *krížovom vlastníctve*, čím by sa vytvoril nákup z krajiny, ktorá je čisto dovážajúcou krajinou, do prenosových aktív na mori a naopak. Môže to pomôcť stimulovať silný záujem príslušných strán v danom regióne, aby sa zabezpečilo, že všetky príslušné projekty sa budú realizovať podľa plánu a prínosy sa budú realizovať podľa posúdenia, čím sa zmiernia riziká a vytvorí vzájomné výhody.

Posilniť by sa mohlo aj *regionálne plánovanie na mori* (nie však rozvoj), napríklad prostredníctvom žiadosti adresovanej príslušným regionálnym koordináčnym centrom o vykonávanie nových úloh regionálneho plánovania.

Harmonizácia poplatkov za pripojenie k sieti pre výrobu elektrickej energie na mori

Rozdielne prístupy k režimom spoplatňovania pripojenia do sústavy (plytké alebo hlboké) pre projekty výroby energie z obnoviteľných zdrojov na mori môžu skomplikovať proces predkladania ponúk pre vývojárov obnoviteľných zdrojov, ako aj diskusie o cezhraničnom rozdelení nákladov na konkrétne projekty medzi členskými štátmi a/alebo NRO. V prípade projektov týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov energie na mori by sa mohlo zvážiť zosúladenie poplatkov za pripojenie na regionálnej úrovni, pričom by sa zohľadnila zásada odzrkadľovania vzniknutých nákladov na infraštruktúru a zásada nediskriminovať sieťové poplatky.

Regionálne šablóny na rokovania

Mohli by sa vypracovať regionálne šablóny slúžiace na načrtnutie všeobecných zásad, ktoré sa majú dodržiavať pri prechode od cezhraničného rozdelenia nákladov v morskej oblasti k posudzovaniu a rokovaniam o konkrétnych projektoch, pričom by mali zostať ako uľahčujúci a informatívny nástroj na začatie diskusií a vždy by sa mala zachovať flexibilita pri skutočných rokovaniach o projektoch.

ii) *Nástroje na pokrytie pretrvávajúcej medzery vo financovaní*

a) *Pri výrobe elektrickej energie na mori*

Viacročné výhľadové produkty štatistického prevodu s vyčlenením pre oblasť na mori

Dohody o štatistických prevodoch sa môžu týkať minulého alebo bežného roka, budúceho roka alebo nasledujúcich rokov (budúce produkty). Budúce produkty môžu byť zaujímavé najmä na podporu projektov na mori, o ktorých sa v súčasnosti uvažuje. Hostiteľský členský štát si potom môže zabezpečiť dodatočné financovanie na realizáciu svojho projektu týkajúceho sa obnoviteľných zdrojov energie na mori, čím sa vyriešia zostávajúce medzery v nákladoch na štrukturálnu podporu, zatiaľ čo kupujúci členský štát si môže zabezpečiť budúce štatistické prevody a podporiť ciele politiky na mori. Štatistické dohody môžu obsahovať aj podmienky použitia finančných výmen štatistických prevodov, ako napríklad údaj, že prevedené sumy sa musia použiť na siete na mori súvisiace s projektom obnoviteľných zdrojov. Príklady takýchto postupov podmienenosti už existujú v rámci uskutočnených štatistických prevodov.

Podpora EÚ

Mechanizmus na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov (REFM) poskytuje členským štátom možnosť splniť ich národné referenčné body pri podieloch obnoviteľných zdrojov formou cezhraničnej spolupráce. Umožňuje verejnú súťaž na podporu nových projektov týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov v EÚ s cieľom pokryť medzeru v orientačnej trajektórii Únie v oblasti obnoviteľných zdrojov alebo jednoducho urýchliť zavádzanie. Prispievateľské krajiny sa dobrovoľne finančne podieľajú na mechanizme, pričom platba je spojená s novými projektmi týkajúcimi sa obnoviteľných zdrojov vybudovanými na území hostiteľských členských štátov prostredníctvom verejnej súťaže organizovanej Komisiou, čím sa znižujú administratívne náklady pre zúčastnené členské štáty ⁽¹⁰⁾ a zvyšuje sa efektívnosť zavádzania a akceptácia zo strany verejnosti tým, že cezhraničné finančné príspevky sú spojené s konkrétnymi projektmi týkajúcimi sa obnoviteľných zdrojov. Prostredníctvom mechanizmu REFM je možné špecifikovať želanie podporovať konkrétny typ technológie (napr. obnoviteľné zdroje energie na mori) a hoci dnes neexistujú, je možné vložiť úrovne agregácie (napr. pre rôzne morské oblasti). Za predpokladu, že sa podobný systém obnoví pre ciele na rok 2040 a neskôr, mechanizmus REFM by mohol byť zaujímavý najmä pri projektoch týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov energie na mori, ktoré si vyžadujú podporu. Kapacity na výrobu elektrickej energie na mori, ktoré sa ukázali ako nerealizovateľné bez investičných rámcov spolupráce, by mohli byť ideálnymi kandidátmi.

Okrem toho sa až 15 % celkového rozpočtu Nástroja na prepájanie Európy (NPE) určeného na energetiku môže použiť na podporu cezhraničných projektov týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov energie, ak sú podložené dohodou o spolupráci v súlade so smernicou o energii z obnoviteľných zdrojov. Okrem mechanizmu REFM a NPE sú k dispozícii aj ďalšie nástroje ⁽¹¹⁾, okrem iného Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) a Modernizačný fond.

b) Pri prenose na mori

Regionálne sporiace účty príjmov z preťaženia pre budúce investície

Príjmy z preťaženia sa majú použiť na prioritné ciele stanovené v nariadení o elektrine (EÚ) 2019/943, pričom jedným z nich je pokrytie investícií do siete, ktoré zvyšujú cezhraničnú kapacitu. Príjmy z preťaženia generované trhovými výmenami sú v porovnaní s celkovými potrebami investícií do infraštruktúry na mori relatívne obmedzené, zatiaľ čo s rozvojom sietí na mori sa absolútne sumy regionálnych príjmov z preťaženia zvýšia.

Mali by sa preskúmať regionálne prístupy k akumulácii časti vytvorených príjmov z preťaženia na osobitných účtoch a ich použitie na pokrytie časti investícií potrebných na nové projekty, ktoré prinášajú širšie výhody pre región. V súlade s článkom 19 nariadenia o elektrine by sa príjmy z príjmov z preťaženia nemali použiť na zníženie sieťových taríf, pokiaľ neboli splnené prioritné ciele, a zvyšné príjmy sa umiestnia na samostatnú položku vnútorného účtu, kým sa nebudú môcť použiť na prioritné ciele. Regionálnym sporiacim účtom by sa preto mohlo podporiť vykonávanie takýchto ustanovení. Mohlo by sa to zamerať napríklad na riešenie výlučne čistých negatívnych vplyvov na hostiteľské členské štáty v prípade projektov so štatútom projektu spoločného záujmu/projektu vo vzájomnom záujme. *Regionálne sporiace účty* by riešili medzery v investíciách, ktoré je stále ťažké zaplniť, pričom by sa nespoliehali výlučne na dostupnosť finančných prostriedkov EÚ alebo iných fondov. To by si vyžadovalo úzku koordináciu pri plánovaní, určovaní nákladov a prínosov a dohôd o rozdelení nákladov medzi NRO (a PPS) v regióne. Úvahy o regionálnych sporiacich účtoch by sa mohli prípadne zohľadniť spolu s posúdením potreby posilnenia regionálneho plánovania a mechanizmov vlastníctva.

Podpora EÚ

V prvých plánoch rozvoja siete na mori ENTSO pre elektrinu odhaduje ⁽¹²⁾ celkové investičné potreby kapitálových výdavkov na pripojenie európskych kapacít obnoviteľných zdrojov na mori na približne 400 miliárd EUR v rokoch 2025 až 2050 ⁽¹³⁾, čo umožní dodávať európskym spotrebiteľom 1 600 TWh čistej energie ročne a z veternej energie na mori urobiť tretí zdroj energie v európskom energetickom systéme.

Navrhovatelia cezhraničných projektov týkajúcich sa infraštruktúry na mori, a najmä tí, ktorí majú štatút projektu spoločného záujmu/projektu vo vzájomnom záujme, by mali spolu s *Európskou investičnou bankou* preskúmať, či je možné ich projektom poskytnúť konkurenčné podmienky financovania ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁰⁾ Hoci v niektorých vnútroštátnych právnych systémoch, v ktorých je v súčasnosti prípadne zakázané delegovať vykonávanie verejných súťaží, sa môže stretnúť s praktickými problémami.

⁽¹¹⁾ https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/financing/eu-funding-offshore-renewables_en?prefLang=sk.

⁽¹²⁾ https://eepublicdownloads.blob.core.windows.net/public-cdn-container/tyndp-documents/ONDP2024/web_entso-e_ONDP_PanEU_240226.pdf.

⁽¹³⁾ Vrátane Nórska a Veľkej Británie, ale bez radiálnych pripojení.

⁽¹⁴⁾ https://www.eib.org/attachments/lucalli/20230107_cross_border_infrastructure_projects_en.pdf.

Napokon, *Nástroj na prepájanie Európy* (NPE) môže zmeniť pravidlá hry pri viacerých ambiciózných projektoch cezhraničnej infraštruktúry na mori so štatútom projektu spoločného záujmu/projektu vo vzájomnom záujme. Nástroj NPE môže veľmi účinne prispieť najmä k pokrytiu časti čistých negatívnych vplyvov, ktoré pociťuje hostiteľský členský štát. Rozpočet vyčlenený v súčasnom viacročnom finančnom rámci (VFR) na NPE pre elektrinu je 5,84 miliardy EUR na roky 2021 – 2027, na ktoré môžu byť oprávnené projekty spoločného záujmu/projekty vo vzájomnom záujme rôznych kategórií infraštruktúry vrátane elektrických sietí, sústav na mori, inteligentných elektrických sietí, inteligentných plynárenských sietí, infraštruktúry CO₂ a vodíkovej infraštruktúry, a preto je v porovnaní so zistenými potrebami pomerne malý.
